

SOCIALIZAREA COPIILOR DIN PERSPECTIVA EDUCAȚIEI TIMPURII

Prof. Banea Laureta Speranța

Grădinița cu PP nr. 4 Măcin, jud. Tulcea

În grădiniță, formarea grupei de preșcolari reprezintă actul fondator al socializării ulterioare a preșcolarului. Egocentrismul natural al copilului la această vârstă face acest demers destul de dificil, de aceea procesul constituirii grupului se va face progresiv. Educatorea este aceea care trebuie să știe cum să conducă activitățile, puțin câte puțin, pentru trecerea de la jocul individual la jocul în grup, apoi la învățarea de grup. Primele contacte pe care le stabilește copilul cu egalii săi constituie mai degrabă, oazii de uimire, de agresiune, de indiferență, decât reale prilejuri de a intra în relații de schimb cu ei. Iată de ce, a reuni niște copii în aceeași clasă nu e de ajuns pentru a forma un grup.

Este universal acceptat că există importante diferențe de dezvoltare între copiii de aceeași vârstă. O planificare a oricărui tip de activitate trebuie să aibă în vedere acest aspect – din ce în ce mai dificilă este și formarea unor grupe omogene de copii. Poate fi o soluție „ruperea barierelor” dintre grupe în cadrul grădinițelor. De ce să nu existe o mai strânsă colaborare, o autentică legătură între grupele mari și cele mici? Copiii mai mici pot avea „îndrumători” din rândul celor de la grupele mari, care îi acceptă mai ușor, ca pe niște egali, iar pentru cei mari, prestigiul de a avea în grijă copii de la grupa mică are valențe formative deosebite.

De exemplu, preșcolarii cu vârste mai mari îi pot ajuta pe cei mici să se acomodeze cu cerințele sociale și educaționale ale grădiniței. Astfel, o activitate flexibilă poate stimula potențialul fiecărui copil în parte, conform nivelului său de dezvoltare și achiziții.

Având în vedere că preșcolarii de vârstă mică tind să se angajeze mai degrabă în activități solitare decât de grup, acest ajutor este benefic pentru ei, deoarece adultul, în persoana educatoarei, reprezintă factorul de constrângere, este posibil ca ei să fie mai sensibili la sugestiile unui partener de vârstă mai apropiată. Astfel, la venirea unui copil nou în grup, poate fi desemnat de către educatoare un „ghid” în persoana unui preșcolar mai experimentat. Acesta va face turul grădiniței, informându-l pe nou-venit asupra ariilor de stimulare (joc de rol, construcții, bibliotecă, artă, etc.), activităților și materialelor disponibile. Pe lângă informare în sine, avem germenele unei relații de cooperare, valorizarea preșcolarului mare prin investirea cu încredere în rezolvarea unei sarcini importante, sprijinirea micului preșcolar prin realizarea unui prim contact personal, mult mai valoros decât cel frontal cu grupul. A împărți (jucării, idei, sarcini) este primul pas în dezvoltarea unor relații sociale pozitive, sporind astfel și calitatea experienței de grup.

Pentru ca fiecare membru al grupului să aibă un sentiment al valorizării este necesar să i se acorde dreptul de a prelua conducerea în activitate. În organizarea activităților comune, dar mai ales în desfășurarea celor liber alese, pentru educatoare este bine să cunoască și componența microgrupurilor. Astfel, va avea copii care se vor simți mai bine împreună, vor

lucra mai cu spor, se vor completa reciproc, sau va încerca includerea nou-veniților sau a izolațiilor în grupuri care să-i absoarbă mai ușor, știut fiind că „liderul dă tonul”, de cele mai multe ori.

Pornind de la povestea „Ridichea uriașă” am inițiat un **joc de rol** care demonstrează pe înțelesul tuturor avantajele muncii în echipă. Fără a încuraja o competitivitate care nu e necesară în acest caz (căci nu există învingători și învinși ci doar un grup care obține rezultate mai bune prin efort comun), ne-am distrat și am reușit. Așadar, poveștile, conțin deseori exemple de lucru în echipă.

Deseori putem observa cum copiii mai mari doresc să „citească” o poveste celor mici sau nou-veniți. Cu cartea preferată, bogat ilustrată, **povestitorul** se simte important atunci când dezvăluie firul epic sub privirile atente ale ascultătorilor. Imaginile sunt subiect de discuție, descrierea faptelor, a personajelor pornește uneori de la întrebările puse de auditoriu.

Socializarea treptată a copilului se realizează sub impactul imitației, al jocului, al jocului de rol, dar și prin participarea la programul zilnic (autoservire, activități comune, activități pe arii de stimulare, servirea mesei, jocul, plimbarea în aer liber).

Un bun prilej de colaborare sunt **jocurile de creație**. Începând cu banalul „De-a familia” sau „De-a călătoria cu trenul”, „De-a dansatorii”, jocul poate fi utilizat nu numai în partea de dimineață, ci în oricare moment al zilei.

Aniversarea unui membru al familiei și primirea oaspeților este un aspect din viață, cu care copiii nu se întâlnesc zilnic dar care le face mare plăcere. Întrebări de genul : „Cum îți primești musafirii?”, „Ce faci dacă primești un cadou? “, „Când și cui oferim flori?”, „Cum feliciți pe cineva de ziua lui? “, „Cum mulțumești când te felicită cineva?”, „Cum inviți oaspeții la masă?” – sunt ocazii pentru fixarea unor reguli de politețe , dar și de socializare.

Dintre toate tipurile de jocuri, consider că jocul de creație este cel mai important, deoarece el permite trăirea unor experiențe similare cu cele din viața reală, dar totodată dă copiilor posibilitatea de a se simți în largul lor. Ei scapă de inhibiții și intră în rol cu foarte multă dezimvolutură și mare plăcere.

Grupul de preșcolari are nevoie de îndrumare și supraveghere, de îmbolduri și de exemplul pozitiv al educatoarei și al celorlalți adulți din grădiniță. Relațiile armonioase se cer cultivate, educate, normate, încurajate permanent în vederea socializării copiilor din grupă, dar și pentru a încheia un colectiv în care fiecare tinde să se simtă valorizat, respectat, apreciat, încurajat.

În general, pentru a-și motiva atracțiile, copiii subliniază o comportare corectă, lipsa de agresivitate, dorința celui ales de a se juca cu ei, dar și aspecte colaterale (ținuta, îmbrăcăminte) ori nonrăspunsuri („nu știu”, „așa”, „așa vreau eu”). De obicei, fetițele aleg fetițe, iar băieții aleg băieți, cu mici excepții (de exemplu, rudenie, pentru că este prieten cu fratele celui care alege, pentru că sunt vecini acasă, pentru că o bunică îi aduce pe amândoi).

Relațiile dintre copii nu sunt totdeauna favorabile, pozitive, ci pot lua și aspecte negative, degenerând în conflicte. Educatoarea are menirea de a încuraja și cultiva relațiile de prietenie, de a crea un climat afectiv stimulat și plăcut și de a descuraja, a îngrădi și a elimina comportamentele agresive, conflictuale, negative.

Se poate aplica în grădiniță și o variantă adaptată pentru preșcolari a metodei aprecierii obiective, prin chestionarea orală a copiilor în diferite ipostaze ale activităților alese și, mai ales, în pregătirea unor serbări, concursuri și expoziții. Rezultatele investigației anticipative (dinaintea evenimentelor) au fost comparate cu rezultatele concrete obținute de copii. Se poate cu ușurință constata că prin confirmarea/înfirmarea opiniilor copiilor, aceștia au un mai mare simț al realului, al imaginii de sine față de imaginea altora despre ei.

Iată câteva întrebări care au darul de a valoriza copiii, fără a-i subaprecia sau leza:

- cine crezi că va reuși să realizeze cel mai bun tablou de iarnă?
- cine crezi că recită cel mai frumos poezia?
- cine este cel mai atent la povești?
- cine este cel mai talentat povestitor?
- cine este cel mai bun dansator?

În discuțiile ulterioare vom aprecia că fiecare copil are ceva valoros, că toți excelează în câte un domeniu, că fiecare copil are aspecte de laudat, dar și multe de făcut pentru a deveni mai bun. Educatoarea poate promova bune relații între copii, colaborarea, comunicarea deschisă, crearea unei atmosfere plăcute, lucrative, benefice dezvoltării fiecărui copil.

Un preșcolar se poate considera ca fiind integrat în colectiv dacă:

- întreține relații pozitive (de atracție) cu un număr mai mare de copii;
- întreține relații de respingere cu un număr mai mic de copii (sau deloc);
- nivelul său de comunicativitate este la nivel mediu sau peste limita medie;
- are o frecvență bună la grădiniță;
- conduita și expresia afectivă în cadrul diferitelor activități zilnice este pozitivă.

În sfârșit, la această vârstă, preșcolarul începe să se perceapă pe sine, dar și să înțeleagă cum este perceput de ceilalți, de aceea este importantă crearea unei stări de confort psihic propice dezvoltării unei personalități armonioase.

BIBLIOGRAFIE

I.Radu, P.Iluț, L.Matei - „Psihologie socială”, Ed. EXE SRL, Cluj Napoca, 1994